

DÅRLIGE NORDMENN

Ved Kristiania Seilduksfabrikk, som bl. a. produserer livbelter for tyskerne, arbeider det ca. 300 kvinner. I løpet av krigen er forholdet ved fabrikkens stadig blitt verre og verre og tempoet piskes opp. Etter krigen er det bl. a. innstallert klokke på kontoret som registrerer når en maskin stopper og settes igang igjen. Bestyreren og noen av formennene viser særlig dårlig opptreden. Når arbeidernes skene er for lenge på et visst sted, etter disses mening, dunderer de på døren og brøler om sabotasje! De som bor utenbys og er henvist til trikker og busser blir trukket hvis de kommer 2—3 min. for sent.

For de kvinnelige spinnersker ble akkorden nedregulert før jul, to av akkordene ble nedsatt, den tredje fikk et lite tillegg. Tillegget oppveide ikke på noen måte nedslaget, så det ble faktisk lønnsreduksjon; og det i disse tider! Før var fortjenesten for kvinnelige arbeidere 55—60 kr. uken, nå er den nede i 48 kr. pr. uke. Før hadde de et tillegg for dårlig papir på opptil 6 kr. uken, nå er det høyeste tillegget 2,10 kr. pr. uke. Dessuten drives det ved denne fabrikkens en helt forkastelig premierung med sigaretter, 20 for mannlige og 15 for kvinnelige arbeidere pr. uke. Ved fravær, selv om det er gyldig grunn, blir det trukket fra i antallet sigaretter!

Det ser således ut som man ved denne bedrift allerede har begynt å innrette seg etter «normale» tider med lønnspress o. s. v. Hvordan det senere vil utarte, når arbeidsledigheten melder seg for alvor, kan enhver tenke seg.

Arbeiderne og arbeidernes skene må her vise en fast og enig holdning. Samlet må de, både nå og i framtiden, med alle midler slå tilbake alle forsøk på å redusere deres levestandard.

verdt enn frihet og folkestyre, og da må de behandles deretter.

De fagorganiserte arbeidere er fra før vant til å finansiere sin kamp på egen hånd og med egne midler. Det må de også gjøre i den nåværende situasjon. Og de vil sette sin ære i å gjøre det. De norske arbeidere er ikke en samling usseltrygger som lar andre kjempe eller betale for seg. De vil gjøre begge deler selv!

Øk derfor innsatsen!

Sett fart i innsamlingene!

HVORFOR UTEBLE FOLKE-STREIKEN?

Det er bare en ting tyskerne har respekt for, og det er makt. Store talemåter om ditten og datten vi vil foreta oss betrakter de med rette som prat i kaffeslabras. Først når vi i praksis viser at vi har vilje og evner til å sette trusslene våre om til handling, til fysisk makt overfor barbarene, kan vi tvinge dem til retrett.

Heimefrontens Ledelse har manet folket til å være rede til å følge parolen om folkestreik hvis tyskernes overgrep tok slike former at det innebar katastrofer for det norske folket. I det siste halve året har vi hatt to slike situasjoner. Først den barbariske framferden da tyskerne evakuerte Nord-Norge, så mordet på 34 nordmenn. Men vi foretok oss intet.

Hvorfor ble ikke folkestreiken proklamert? Den eneste forklaring som kan være akseptabel er at HL ikke har maktet å treffe de nødvendige forberedelsene før at aksjonen skulle bli effektiv. Ansvar for denne mangel på beredskap hviler ikke bare på HL, men også på ledelsen for den illegale fagbevegelsen og på ledelsen for de illegale politiske organisasjonene.

En vellykket gjennomføring av folkestreiken forutsetter at i første rekke arbeiderklassen er forberedt, og at den samlet og øyeblikkelig følger parolen til streik når den kommer. Det er vi arbeidere som må smi dette kraftige våpen som representerer et virkelig maktspråk overfor undertrykkerne. Uten nølen må vi på hver eneste bedrift, på hver eneste arbeidsplass ta de nødvendige skritt for å sette folket i alarmberedskap. Våre tillitsmenn må søke kontakt med funksjonærene og bedriftsledelsen og skape en fast illegal organisering som gjør det mulig å gjøre streikeaksjonen helt effektiv. Det haster. Vi må ta fatt idag. Ved neste tyske terrorbølge må vi ha apparatet klart så HL kan ha visshet for at parolen om folkestreik vil utløse en mektig aksjon som maktspråk overfor nazibødlene.

Den 830 m. lange Dnjeprdammen og kraftstasjonen er nå reparert. De 10 000 arbeidere og ingeniører som utførte reparasjonen måtte først frakte vekk 130 000 kubikkm. gammel betongstøp. Broene over floden repareres nå, og til våren vil de være i samme stand som før krigen.

Nr. 5

FRIHETEN

1945

MARS

DE FAGORGANISERTES KAMPORGAN

HVORFOR FØRES AKTIV KRIGSPOLITIKK?

I diskusjonen om den aktive krigspolitikk støter en stadig på at mange landsmenn røper en fullstendig mangel på forståelse av hva begrepet *aktiv* innebærer i denne sammenheng. De forstår det slik at vi setter aktiv motstand opp mot passiv motstand som et kategorisk enten—eller. Dette er selvfølgelig en total misforståelse. I sitt brev til statsminister Någårdsvold av 20/10 1941 uttaler Per Dølen bl. a.:

«De naive og negative trekk i den passive motstandspolitikk, i hvert fall slik den er praktisert hos oss, kommer bl. a. til uttrykk deri, at den omtrent utelukkende rammer bare ett område av Hitler-Tysklands krigspolitikk, nemlig nazifiseringen, men ikke de mest sårbare områder som nå uten tvil er *produksjonen* og *okkupasjonshæren*, okkupasjonshæren tatt i videste forstand.»

Vi har stillet oppgaven å føre en *konsekvent og slagkraftig krigspolitikk — frigjort for ethvert spor av naive og negative trekk*. Men det betyr slett ikke at vi overser betydningen av den passive motstand overhodet. Tvert imot. Den passive motstand inngår i og supplerer den aktive motstand. Men vi bekjemper den tendens i den passive krigspolitikk som begrenser kampen til et enkelt område, nemlig nazifiseringen, mens de viktigste områder, nemlig *krigsmakten* og *krigsindustrien*, forblir uantastet. Etter at Hitler-Tyskland har mistet omtrent alle sine «kolonier» i Europa, har Norge fått en enda større betydning for den tyske krigsmaskinen. Vi nevner bare norsk gruvedrift, aluminiumsfabrikkene, molybdenutvinning osv. Norge er i dag det eneste land Tyskland kan få en rekke krigsviktige produkter fra.

Når norske sabotører i dag sprenger de krigsviktige bedrifter, er det kamphandlinger som *direkte* rammer den tyske

krigsmakta. Det er handlinger som virker til å forkorte krigen og undertrykkelsen av det norske folket. Og dette skjer uten at det så å si koster norske meneskeliv. Det er i høyeste grad en effektiv krigsførsel. Når enkelte representanter for den passive motstandspolitikk forbyr slike krigshandlinger, kan det ikke være annet enn negative trekk i denne politikk som kommer til uttrykk. Fagbevegelsens oppgave i dag er å gi hele den norske arbeiderklasse en klar forståelse av, at å la den krigsviktige industri fortsette uantastet, betyr en forlengelse av krigen og det norske folks lidelser. Fagorganisasjonens masser må bli grepet av en ubendig trang til sjøl å være med på å forkorte krigen ved aktivt å støtte sabotørene i deres arbeid, ved sjøl å utvikle sabotasjen.

Kampen på heimefronten er underlagt en viss lovmessighet i sin utvikling. Det skjer i alle undertrykte nasjoner en stadig stigning i kampen, idet den slår over fra spredte aksjoner til alminnelig folke-reising mot undertrykkerne. For norsk fagbevegelse er problemet i dag å stå på høyde med denne utvikling.

Fagorganisasjonens plass er på kampfronten for Norges friedom og sjølstende. Parolen er: Norge skal seire i krigen, koste hva det koster vil.

BOYKOTT NAZIPRESSA

Enhver deltakelse i diskusjonen i nazipressa, enten det gjelder «ungdommen», «padder i språket» eller om «Er krigen Guds vilje», bør boykottes av alle som vil regne seg som god nordmann. Nazistene har startet eller holder i gang diskusjonen for sine egne formål og leder den dit de vil ha den. Det tjener heller ingen hensikt å delta i slike ørkesløse diskusjoner. Man bare støtter opp under og skaper interesse for den stink-

FAGKONGRESSEN I LONDON

Den første store internasjonale arbeiderkonferansen etter krigsutbruddet pågår nå i London. Det er en verdenskonferanse som er innkalt av den britiske landsorganisasjon med fagforeningsrepresentanter fra de allierte land og fra de statene som ikke deltar i krigen.

Blant observatørene fins det noen representanter fra den forbudte illegale spanske fagbevegelsen. Bak konferansens 240 delegater fra 40 land, står om lag 50 millioner faglig organiserte arbeidere. Ved møtets begynnelse framførte major Attlee en hyldest til arbeiderne i de land som fremdeles lider og kjemper under naziåket.

En englander, en amerikaner og en russer ble enstemmig valgt til konferansens presidium. Den sovjetrussiske landsorganisasjon har sendt en delegasjon på 35 delegater med landsorganisasjonens leder, M. Kusnetsov, i spissen. Han har holdt det hittil mest oppsiktsvekkende innlegget på konferansen. Han gjorde det her klart at også arbeiderne i de land som ikke deltar i krigen, spesielt nevnte han Sverige og Sveits, må delta i utryddingen av fascismen. De kan gjøre det ved å bekjempe all unnfalighet og favorisering fra sine regjeringer overfor det fascistiske Tyskland. De må kreve at all leveranse av krigsmateriell og varer av verdi for krigføringen stanses. Videre må de kreve av sine regjeringer en grundig opprenskning av de fascistiske spionentraler og agenter som opererer i de respektive land og energisk bekjempe alle som vil gi de fascistiske krigsforbryterne et tilfluktssted på sine lands territorier. Dessuten må de virke for at forbindelsen skal brytes mellom sine land og slike fasciststyrte land som Spania, Portugal og Argentina.

De synspunkter Kusnetsov framholdt vant konferansens alminnelige tilslutning.

Da Londonkonferansen trådte sammen ble det reist forslag fra den sovjetrus-

kende nazipressa. Og man splitter hjemmefronten. Hisser by mot land, den ene gruppe av befolkningen mot den andre, nå som det mer enn noensinne gjelder å holde sammen i kampen mot de nazistiske banditter.

Derfor, boykott nazipressa!

siske fagforeningsdelegasjon, som har 27 millioner faglig organiserte arbeidere bak seg, om å innby til konferansen også fra de tidligere fiendtlige land Italia, Finland, Romania og Bulgaria samt en representant for fagbevegelsen som virker innen de befrierte polske områdene. Spørsmålet, hvis prinsipielle betydning er meget stor, ble møtt med temmelig kraftig opposisjon fra engelskmennenes side. I reglementskomitéen som behandlet spørsmålet og la fram forslaget i sin rapport til konferansen, hadde engelskmennene, nordmannen Haugen og fagforeningsinternasjonalens sekretær, hollenderen Schevenels, stemt mot representasjon for polakkene, mens russerne, amerikanerne og franskmennene stemte for. Konferansen ble til slutt enig om å innby Italia, Finland, Bulgaria og Romania, men representasjonsformen skal overprøves av reglementskomitéen. Spørsmålet er om konferansen kommer til å være samlet så lenge at alle disse land rekker å sende sin representant før den avsluttes.

Fagforeningskonferansen besluttet ikke å innby noen representant fra det befrierte Polen.

I en tale på konferansen gikk sir Walter Citrine som representant for den britiske landsorganisasjon heftig mot forslaget om å innby delegater fra de tidligere fiendtlige stater, idet han hevdet at man ikke kjente disse fagforeningenes karakter. Den eneste unntakelsen måtte være Finland. Citrine vendte seg også i talen mot et forslag angående den russiske landsorganisasjons stemmerett på konferansen, som han mente ville få altfor dominerende innflytelse på beslutningene. Talen hans var mer for den engelske regjeringas synspunkter enn for den engelske fagbevegelsens.

Den franske delegaten Louis Sailant framholdt i sin tale at franskmennene støttet forslaget om at de italienske fagforeningene skulle innbys til tross for at franskmennene hadde fått et dolkestøt i ryggen av Italia. Vi vegrer oss for å identifisere arbeiderklassen i noe land med det diktaturet som tidligere undertrykte arbeiderklassen, sa han.

Den sydamerikanske delegaten Lombardo Toledano framholdt at den nye faglige verdensbevegelsen måtte bygges

DÅRLIGE NORDMENN

Til «Friheten»s redaksjon kommer det en stadig strøm av klager over forholdene ved bedrifter og arbeidsplasser. Det er stort sett berettigede klager over formenn, overordnede funksjonærer og bedriftseiere. Endel av disse synes fremdeles å være totalt blottet for forståelse av situasjonens alvor. Klagene gjelder på den ene side tjenstiver og servilitet overfor tyske ordres og nazistiske tiltak, på den andre siden hensynsløs opptreden overfor arbeidere og funksjonærer. Dessverre er «Friheten»s spalteplass sterkt begrenset, slik at bare de verste utslag av dårlig holdning og uforstand kan regne med å bli inntatt, og disse også i sterkt begrenset form.

Denne gang gjelder det først og fremst endel forhold ved Vinmonopolet på Hasle. NS plaserte naturligvis en rekke av sine folk i ledende stillinger i Vinmonopolet. Istedenfor at det skulde være en soleklar plikt å motarbeide og isolere

Hellas. Den greske informasjonsminister Cartalis har gitt et gripende bilde av de redsler det greske folk har gått igjennom. Mer enn 600 000 grekere er sultet i hjel eller drept av SS under okkupasjonen. I de områder Bulgaria besatte er tallet 45 000. Under partisanekampene har 10 000 partisaner mistet livet. Og i krigen mot Italia i 1940—41

opp med blikket rettet framover og ikke på fordommer i fortiden.

Den russiske delegaten Tarasov uttalte at kongressen burde godta de tiltak som vedtas av de tre ledende allierte nasjoner om en internasjonal sikkerhetsorganisasjon. Den russiske delegasjon anser det påkrevet å pålegge Tyskland og dets tidligere allierte skadeserstatning. Den materielle skade Tyskland og dets forbunds-feller har forvoldt må godtgjøres. Det må vedtas åtgjerder for en langvarig okkupasjon av Tyskland. Krigsforbryterne må straffes hardt. nasjonalsosialistenes inntekter må konfiskeres og den tyske krigsindustrien må likvideres. All krigsproduksjon i Tyskland må stopes. «Friheten» vil senere bringe leserne referat fra den internasjonale fagkongress i London.

disse folkene, har endel folk i ledende stillinger, bl. a. en lagersjef og endel avdelingsledere stilt seg svært velvillig til forskjellige tiltak som er rettet mot bedriftens arbeidsstokk. Det nevnes rapportering, avskjed på grunn av lang syk-melding og inntak av kvinner for å frigjøre mannlig arbeidskraft til tyskerarbeid.

Husk hjemmefrontens paroler til alle nordmenn!

Enhver innsats vil bli husket, ingen sviakt bli glemt.

«Friheten» har navn og adresse på en 8—9 kontrollører ved Oslo idrettsplasser og Ullevål stadion som melder seg til tjeneste ved NS- og tyskerstevnene. Vi gir disse foreløpig en advarsel.

Likedan to formenn ved Østbyes Skifabrikk Splittkein, hvor det for tiden arbeides med mineproduksjon for tyskerne. Disse karene har tidligere fått advarsel. Dette blir den siste.

falt 20 000 grekere. Det blir tilsammen 675 000 grekere. Et meget høyt tall for et lite folk. Intet annet sted i Europa har de allierte møtt slik grenseløs nød og elendighet som i Hellas.

Spania. Franco ror nå så knokene hvitner for å komme over i allierte farvann. Han skryter av sin nøytralitet og sitt allierte sinnelag. Og fyren er frekk nok til å slå frampå at han burde få være med på fredskonferansen!

Sovjetunionen. I et kommuniqué av 16. november gir sovjetregjeringen noen grunnprinsipper for russisk utenrikspolitikk etter krigen. Disse prinsipper er: Fredelig forhold med alle stater uten hensyn til politisk system. Økonomisk samarbeid med alle stater på grunnlag av suverenitet, selvstendighet og likestilling for alle parter. Allianse med hver stat med formål å verne mot angrep på begge parter. Kategorisk avståelse fra imperialistisk ekspansjon på bekostning av andre stater. Og endelig en forsterkning av koalisjonen mellom frihetselskende nasjoner.

Kommunikéet er sikkert ment som et bra mønster for utenrikspolitikken også for andre land.

Vi gjengir her førstesideartikkelen fra «Friheten»s spesialutgave for Nord-Norge.

KRIGEN I NORD-NORGE

Da den røde armé rykket inn på norsk jord over Kirkenes, vakte det voldsom begeistring hos folket over hele landet. Og man regnet med at nå kommer invasjonen også vestfra og det er bare et tidsspørsmål når Norge er befridd fra de tyske okkupasjones tropper.

Særlig da tyskerne ga ordre til «den brente jords taktikk» trodde en at nå er tiden inne til handling så vel fra vest, som at bevæpning av folket i Norge ble en nødvendighet.

Kronprins Olav utløste stemningen, da han gjennom London-kringkasteren ga ordre til folk å organisere motstanden: Adlyd ikke tyskernes evakueringsordre. Stikk dere unna og saml dere i grupper. Velg en leder og redd det som er mulig. Angrip tyske patruljer som blir satt til å ødelegge norsk eiendom og anlegg. Sett alt inn på slukke branner. Er det ingen lovlige myndigheter til stede, så sørg for å opprettholde ro og orden. Hjelp dem som trenger det mest.

Folket har forsvarsvilje, de ønsker å gå til kamp mot de tyske horder, men våpen er en betingelse for kampens resultat.

Justisminister Terje Wold, som selv er

LAKEIENE

De kom.iske fagforbundsledere med «landsleder» Fossum i spissen holdt for en tid tilbake et fagrådsmøte hvor en del saker ble diskutert og hvor det framkom endel uttalelser og opplysninger som fortjener et større publikum. Bl. a. uttalte «landsleder» Fossum at det var vanskelig og til dels umulig å få inn kontingenten til Næringssambandet, slik at dette bare var en organisasjon på papiret. Det er forresten noe alle vet, men det er bra å få det bekreftet fra det hold. Videre kom Fossum med den interessante opplysning at Reichskommissariatet har sagt bestemt fra at man ikke hverken må omtale eller arbeide for noe Arbeidssamband. Arbeiderne vil ikke ha det, og Reichskommissariatet vil ikke ha noe unødig uro på arbeidsplassene!

Men kom så ikke å si at landsforræderne og klasseforræderne i Lands-

finnmarking, uttalte seg i samme retning etter sin reise i de krigsherjede strøk der oppå. *Våpen og ammunisjon.*

Men folket her nord er vant til skuffelser, og vi har alltid måttet ta saken i vår egen hand. Det har også ført til resultat i det fredelige liv. Vi er nødt å gå den samme vei i krigstider, og det skal vise seg, at det også skal bringe resultater.

En snarlig aktiv innsats må organiseres for å forhindre videre ødeleggelser, og for å hindre tyskerne transporten fra Nord-Norge.

Nå blåser også nazistene til aktiv partisankamp mot det norske folk, og denne må møtes med forsterket innsats fra folket selv.

Det blir tunge dager for befolkningen over hele landet før frihetens time slår, men man kommer ikke forbi de ofre som kampen vil kreve, skal man få friheten tilbake. Friheten må erobres gjennom kamp. Den veien er gammel, og hver nordmann vet dette.

Vi kjemper for en bedre verden, en friere og lettere tilværelse for de kommende slekter enn hva tilfellet har vært hittil. Vi kjemper for å vinne freden!

Og vi sier med Nordahl Grieg:

*Våre barn skal være frie, som vi selv
er frie menn,
Luften over Norge skal bli ren igjen.*

organisasjonen ikke har noe å stå i.

Her må «landsleder» Fossum fly fra det ene tyske kontoret til det andre og stå med lua i handa nedmed døra og motta ordre fra støvelknektene. Etterpå må de kom.iske lederne slåss med de norske naziministre, som vil at Finansdepartementet skal bestemme over priser, lønns- og arbeidsvilkår, etter mønster av ekte kapitalistisk diktatur.

Foraktet av alle, ikke minst av sine bestøvlede herrer, forlatt av Gud og mennesker, driver de sitt håpløse puslespill, inntil den dag da leiken er slutt og alvoret og oppgjøret står for døren. «Landsleder» Fossum er allerede ferdig. De andre står for tur.

Men de fagorganiserte arbeidere øker og forsterker innsatsen i den illegale faglige bevegelse. De bryr seg ikke om hverken trusler eller lokketoner fra tyskerne eller deres lakeier lenger.

FOLKESTREIK

Folkestreik er det våpen Hjemmefronten nå forbereder her i Norge og som det når som helst kan bli aktuelt å sette i verk. Det er tidligere kjent fra Danmark hvor det med hell har vært anvendt ved et par anledninger. Forholdene i Danmark og Norge er imidlertid ikke helt like. En gjør derfor rettest i å bedømme folkestreikvåpenets hensiktsmessighet og anvendelse ut fra spesifikt norske forhold. Det som spesielt interesserer oss nordmenn er da:

1. Hvem skal gi ordren om folkestreik?
2. Hvilke grupper rammes av parolen og hvem skal unntas?
3. Hvorfor skal den iverksettes, og når?
4. Hvordan skal man forholde seg?

Vi har enkelte holdepunkter i saken, idet hjemmefrontens fri presse allerede i fjor høst sendte ut en redegjørelse, og hvor følgende fire punkter ble understreket:

1. Folkestreik vil bli proklamert av Hjemmefrontens ledelse.
2. Ordren sendes gjennom den fri presse og London radio.
3. Ingen må la seg rive med i aksjoner som ikke er satt i verk av Hjemmefrontens ledelse.
4. Forbered deg om mulig på den situasjon som oppstår når alle tilførsler stanser. Også vann, gass og elektrisitet kan bli avstengt i en kritisk situasjon.

Her er altså spørsmålet om hvem som skal gi ordren besvart. Spørsmål 2 kan besvares med at *alle* skal delta i folkestreiken. Unntatt er bare enkelte små og spesielle grupper som f. eks. sykehuspersonalet og brannvesenet. Disse grupper vil bli særskilt nevnt. *Alle andre* enn de som er spesielt unntatt, plikter å streike.

Det vil få de alvorligste følger for de som ikke følger parolen. Når det gjelder spørsmål 3, er det innlysende at bare en

alvorlig og kritisk situasjon for land og folk kan utløse en folkestreik. Det har vært nevnt at massehenrettelser av gode nordmenn og ødeleggelsen av Nord-Norge er hendelser som gjør en folkestreik aktuell. Dette kan suppleres med andre ting, f. eks. tysk sammenbrudd med derav følgende konsekvenser, uroligheter og berserkerang av tyskere og nazister som følge av krigens opphør, invasjon i Norge osv. Hvilke av alle disse hendelser, eller eventuelt andre, det er som skal foranledige folkestreiken blir det Hjemmefrontens ledelse som avgjør, likedan når og hvor lenge streiken skal vare. Spørsmål 4 kan deles i to øvsnitt. Hvordan skal man forholde seg under streiken, og hvordan skal man innrette seg på forhånd?

Under folkestreiken skal alt arbeid nedlegges, butikker og kontorer stenges, transportmidler stoppes, all virksomhet opphører. For øvrig må også her Hjemmefrontens paroler følges.

Man gjør best i å holde seg innendørs for å unngå provokasjoner fra nazistenes side. Hvordan man skal forholde seg på forhånd og hvilke forholdsregler som kan iverksettes, skal vi komme tilbake til. Men først må det slås fast at folkestreikvåpenet ikke er noe leketøy for uansvarlige elementer, det kan heller ikke anvendes i tide og utide. Det er en alvorlig affære, og en svikt vil få de alvorligste konsekvenser. Derfor er det om å gjøre at folkestreiken når den først settes i verk gjøres hundre prosent effektiv. En fiasko på grunn av dårlig forberedelse, uduelig og vakkende ledelse, eller svikt i rekkene må ikke forekomme. En hundre prosents deltagelse vil sikre seieren og samtidig lamme de nazistiske motforholds- og gjengjeldelses-tiltak.

Fortsettes s. 4.

Følg oppfordringen! Skriv opp og ta vare på alle fakta om krigsforbrytere, angivere og landsforrædere. La intet bevis gå til spille.